

عکس‌های نایاب و تاریخی از زنان و دختران ایران در ۱۲۰ سال پیش

نگارنده: انی کاظمی

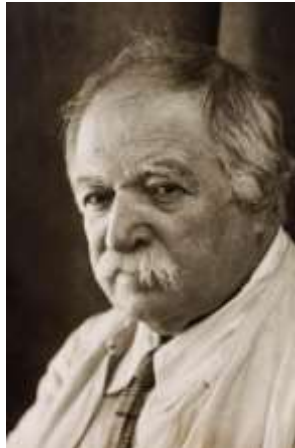
سخن سردبیر

آنتوان سوریوگین عکاس ارمنی-گرجی مقیم ایران از مهمترین پیشگامان عکاسی در سده نوزدهم است. عکاسخانه خوش‌آوازه و پروتق سوریوگین در خیابان عل‌الدوله تهران در جنب شرقی میدان مشق قرار داشت. مشتری‌های عکاسخانه بیشتر اعیان و اشراف و همچنین خانواده سلطنتی و درباریان بودند. اما بخش مهمی از سفارش‌دهنده‌های او را خارجی‌های مقیم و مسافر به ایران تشکیل می‌داند.

تاریخ دقیق تولد آنتوان سوریوگین مشخص نیست گویا در سالهای پایانی دهه ۱۸۳۰ یا آغاز دهه ۱۸۴۰ در سفارت روسیه در تهران به دنیا آمد.

پدرش واسیلی شرق‌شناس و دیپلماتی ارمنی بود که در زمان کودکی آنتوان در سانحه اسب‌سواری جان خود را از دست داد. پس از مرگ او آنتوان به همراه مادر گرجی‌اش آچین خانوم و بقیه خواهر و برادرها تهران را به مقصد تفلیس ترک کرد.

در تفلیس نخست به مدرسه هنر رفت تا نقاشی بیاموزد. اما آشنایی او با عکاس برجسته روسی دیمیتری یرماکوف او را به عکاسی علاقمند کرد. در دهه ۱۸۷۰ آنتوان دو برادر تاجرش کولیا و امانوئل را راضی کرد تا با هم به ایران برگردند و استودیوی عکاسی برپاکنند. آنها نخست در تبریز و سپس در تهران عکاسخانه خود را دایر کردند.

آنتوان در تهران با یک دختر ارمنی ازدواج کرد و حاصل این ازدواج هفت فرزند بود که تنها دو تن از آنها (یک پسر و یک دختر) زنده ماندند که یکی از آنان آندره سوریوگین بوده است.

سرانجام او به سال ۱۹۳۳ میلادی (برابر با سال ۱۳۱۲ خورشیدی) بر اثر عفونت کلیه درگذشت و در گورستان ارمنیان تهران (دولاب) به خاک سپرده شده.

خانواده سورگین

آندره سوروگین (زاده ۱۲۷۵ خورشیدی، تهران - درگذشته ۲۷ آذر ۱۳۷۵، اشتونگارت)، معروف به درویش‌خان، نقاش ارمنی برجسته مینیاتور و یکی از بنیانگذاران شیوه مردمی در نقاشی ایرانی معروف به نقاشی قهوه‌خانه‌ای بود.

***

آنتوان سوروگین پرکارترین عکاس دوران قاجار و پدر عکاسی اجتماعی ایران است. در سال ۱۹۰۸ میلادی سوروگین با مشروطه‌طلبان در ارتباط بود. عاملان محمدعلی شاه در عکاسخانه او بمب گذاشتند و حدود ۵ هزار نگاتیو شیشه‌ای او نابود شد.

زنان و دخترانی با کوزه‌های آب

آنتوان سوروگین (متولد: ۱۸۴۰ - مرگ: ۱۹۳۳) را پرکارترین عکاس حرفه‌ای اواخر دوران قاجار و پدر عکاسی اجتماعی ایران می‌خوانند.

دو زن ایرانی نشسته زیر کرسی در زمان قاجار
ناصرالدین شاه علاقه زیادی به عکس‌های آنتوان سوروگین داشت.

مادر ایرانی با دو فرزند خود • تصویری متعلق به بیش از صد سال پیش
آنتوان سوروگین حدود سال ۱۸۷۰ وارد ایران شد. او در ابتدا در تبریز اقامت کرد اما پس
از چندی به تهران رفت و در خیابان علاءالدوله (خیابان فردوسی کنونی) یک استودیوی
عکاسی باز کرد.

زنی که به کودک خود شیر می‌دهد

پس از چندی به عنوان عکاس باشی مخصوص به دربار ناصرالدین شاه راه یافت اما به عنوان یک هنرمند آگاه تنها در دربار عکاسی نکرد بلکه به میان مردم رفت و عکس‌های بسیاری از مردم کوچه و بازار آن روزگار گرفت.

زندگی روستایی در دوران قاجار

بیشتر عکس‌های آنتوان سوروگین حدود سال ۱۹۰۰ میلادی گرفته شده است. او توانایی صحبت کردن به زبان فارسی را مانند زبان مادری داشت و به خوبی با اقشار مختلف مردم ایران ارتباط برقرار در آن زمان ارتباط برقرار کرد.

دو دختر از عشایر ایل شاهسون بیش از صد و بیست سال قبل

عکس‌های او از مردم، آداب و رسوم، مشاغل، اقوام، دربار سلطنتی، حرمسرا، مساجد و بناهای یادبود و... را در آن زمان نشان می‌دهد.

سه دختر از عشایر ایران در اواخر دوران قاجار

با وجودی که آنتوان سوروگین عاشق ایران بود، عکس‌های بیشماری که او از ایران تهیه کرد سرنوشت غم‌انگیزی پیدا کرد. در سال ۱۹۰۸ میلادی آنتوان سوروگین با مشروطه‌طلبان در ارتباط بود. عاملان دربار محمد علی شاه در استودیوی او بمب گذاشتند و حدود پنج هزار نگاتیو شیشه‌ای از آرشیو بزرگ او نابود شد و تنها دو هزار عکس باقی ماند.

دختران فرش‌باف در زمان قاجار

در زمان رضاشاه نیز عکس‌های او توقیف بود تا این که در زمان محمدرضا پهلوی برخی از عکس‌های آنتوان سوروگین از نابودی نجات یافت.

زنان گدا در زمان قاجار

جمعی از دختران عشایر کرد در زمان قاجار

پرتراهی از دو گدا در زمان قاجار

زنان و نوازندگان کرد

پرتره‌ای از یک دختر ایرانی در زمان قاجار

پرتره‌ای از یک دختر ایرانی در زمان قاجار

رقاصان و نوازندگان کرد در زمان قاجار

رقاصان و نوازندگان کرد در زمان قاجار

زنان ایرانی در عصر قاجار

زن ایرانی در عصر قاجار

زن ایرانی در عصر قاجار

زن ایرانی در عصر قاجار

زنان ایرانی در عصر قاجار